Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De essentia divinitatis

Hieronymus, Sophronius Eusebius

[Augsburg], vor 5. Juni 1473

Incipit summa edita a fratre thoma de a quino de articulis fidei et ecclesie sacramentis

urn:nbn:de:bsz:31-300446

Visual Library

Incipit summa edita a fratre thoma de aquino de articulis fidei et ecclesie sacramentis.

Postulat a me vr̄a dilectio . vt de articl'is fidei
⁊ eccl'ie sacramētis aliq̄ vob' ꝯpendiose pro me-
moria transscriberē . cū dubitacōib9 . q̄ circa h̄
pn̄t moueri Verū cū omnino theologoꝝ studiū v̓sat̄
circa dubitacōes ꝯtingentes articulos fidei et ecclesie
sacramēta . si ad plenū vr̄e p̄nitatis satisfacere vellē
oportet me tocius theologie summatim ꝯprehendere
difficiles q̄stiones Qđ q̄ꝫ sit oposum vt credo aduͤtit
vr̄a prudencia Vnde ad pn̄s vob' sufficiat si articulos
fidei ⁊ eccl'ie sacramēta breuit̄ vob' distinguā ⁊ q̄ errores
sint c̄ca q̄lib3 eoꝝ vitādi In p̄mis i° vos scire oportꝫ
q̄ tota fides x̄ana circa diuitatem et hūanitatem xp̄i
v̓sat̄ Vñ xp̄s voce hoīs loq̄ns ait Creditis in deū ⁊ in
me credite Circa vtrūq; aūt horū a q̄bDā sex a q̄bDā
septem articli distinguunt̄ . Et sic oēs articuli scd̄m
q̄sdā . xij . scd̄m q̄sdā . xiiij . esse dicunt̄ Primo igitur
sex articuli sic distiguunt̄ circa fidē diuitatis . Sunt
. n . circa diuitatem tria ꝯsideranda scꝫ vnitas diuine
essencie De vnitate diuīe essencie nō trinitas p̲sonaꝝ
et effectus diuine virtutis Primus i° articulus est vt
credamus essencie diuīe vnitatē scđz illud deutro . vi .
Audi isrl' dn̄s de9 vnus est . Circa hūc aūt articulum
plures errores euitandi occurrunt . Prio q̄dē gentiliū
siue paganoꝝ ponenciū plures deos alienos . Contra
q̄s dicitur exodi . xx . non hēbis deos corā me . Scđus
est error manicheoꝝ . q̄ ponunt duo prima principia
ēē . vnū a q̄ sunt omnia bona Aliud a q̄ sīt oīa mala .
Contra q̄s dicitur isaye . xlj . Ego dn̄s et non est alter
formans lucem et creans tenebras faciens pacem et
creans malū . q2 ipe scđz suā iusticiā infligit malum
pene cū esse ꝯspicit in suā creatūā . Malū culpe qđ esse
p̲mittit Tercius est error antropoformistaꝝ ponenciū
q̄dē vnū deū . ꝫ dicenciū eum esse corporeū et admodū

humani corpis formatū. Contra q̄s dicit̄ ioh̄·iiij.
Spirit⁹ est deus·⁊ p̄sa. Cui siłem fecistis·deū aut quā
imaginē ponetis ei. Quart⁹ error epicuroꝝ dicentiū
ꝙ de⁹ non habet sciā neq̧ ꝓuidentiā de reb⁹ hūanis
Cōtra q̄s dicit̄ pe·vltimo. Omnē sollicitudīe ꝓiciē
tes in eum qm̄ ipsi cura est de vobis. Q̄ntus est error
q̄rundā gentiliū dicentiū deū non esse omnipotentē
sed solū potest ea q̄ natā fiunt. Contra q̄s dicitur in
psalmo. Omnia q̄cunq̧ voluit dn̄s fecit. Oīes igit̄
hij vel derogant essentie vnitati diuine vel perfectiōi
Vnde ꝯtra oīes ponit̄ in symbolo. Credo ī vnū deū
patrē omnipotentē. De trib⁹ ꝑsonis in vna essentia.
SEcūdus articulus est ꝙ tres sīt ꝑsone diuine in
vna essentia scd̄m illud ioh̄is vltimo. Tres sīt q̄
testimoniū dāt in celo. Pater·verbū·et sp̄us sanctus
Et hij tres vnū sīt. Circa hūc articulū sīt plures erro-
res. Primus q̄dam sabellij q̄ posuit vnā essenciā sed
negauit trinitatē ꝑsonaꝝ dicens·ꝙ vna ꝑsona·q̄nq̧
dicit̄ pater·q̄nq̧ filius·q̄nq̧ spiritus scūs. Scd̄us est
error arrij·q̄ posuit tres ꝑsonas sed negauit vnitatē
essencie. Dicens filiū esse alterius substācie a p̄re ⁊ ēe
creaturā ⁊ minorē patre·non coeq̄lem·nec coeternū·
sed ꝙ incepit esse postq̄ non fuerat. Contra hos duos
errores dicit dn̄s iohēs iiij·. Ego et pater vnū sum⁹
ꝙ vt dicit augustin⁹ qd̄ dicit vnū·libat te ab arrio
ꝙ dicit sumus·pluralit̄·liberat te a sabellio. Terci⁹
est error ebionij q̄ posuit filiū dissimilē patri. Cōtra
quē dicit̄ colocen̄·p̄mo. Qui est imago inuisibilis dei
Quart⁹ est error macedonij q̄ posuit spiritū scm̄ esse
creaturā·ꝯtra q̄s dicit̄ ij·Cor̄·iij. Dn̄s aūt spirit⁹ est
Quintus est error grecorū q̄ dicunt spiritū sanctum
ꝓcedē a patre ⁊ non a filio·ꝯtra q̄s dicitur ioh̄is·ix·
Paraclitus aūt spiritus scūs q̄ mittet pat̄ in noīe
meo·q̄a scilicet eum mittit pater tanq̄ spiritum filij
et a filio ꝓcedentē ioh̄·xvj·dicit̄. Ille me clarificabit

q̄ de meo accipiet · ꝛ ꝯ oēs errores hos in simbolo dicit̃
Credo in deū pr̄ez et in filiū eꝰ genitū nō factū ꝯsbalez
pr̄i · ꝫ in sp̄m sc̄tm dn̄m ꝛ viuificantez · q̄ ex pr̄e filioq̄z
procedit

De effectib⁹ diuine virtutis

Alij vero q̄tuor articl̄i diuitatis ꝑtinēt ad effect⁹
diuīe virtutis · Quoꝝ primus q̄ est terci⁹ ꝑtinet
ad creacōz reꝝ in esse nature scꝫ illud · dixit et facta sūt
Contra hunc articl̄m · primo q̄dez errauit demitus et
epicurus ponentes q̄ nec materia mūdi nec ipsa mūdi
ꝯpositio est · ꝫ mūds ē factus casu ꝑ ꝯcursum corporum
indiuisibiliū q̄ reꝝ principia estimabāt · ꝯ q̄s dicit̃ in
ps̄ · Verbo dn̄i celi firmati sūt idest scꝫ rōz eternaz non
aūt casu Scd̄us est error platonis et anaxagore · qui
posuerūt mūdm factū a deo · ꝫ ex mat̃ia preiacente · Cont̃
q̄s d̃ in ps̄ · Mandauit et creata sunt · id est ex nihilo
facta Tercius est error aristotilis q̄ posuit mūdm a deo
factū · ꝫ ab eterno Cont̃ q̄ d̃ gen̄ch · i · In principio c̄a-
uit deus celū et terraz · Q̄rtus ē error Manicheoꝝ qui
posuerūt deū esse creatorez inuisibiliū · ꝫ visibilia facta
a diabolo Contra q̄s d̃ ad heb · ij · Fide intelligimus
aptata esse seculo verbo dei vt ex inuisibilib⁹ visibilia
fierent Q̄ntus est error simonis magi et menandri eꝰ
discipuli et mlt̄oꝝ alioꝝ hereticoꝝ eos seq̄ncium · qui
creacōz mūdi non deo sed angelis eꝰ attribuebāt Cont̃
q̄s dicit paulus actu · xvij · Qui fecit mūdm et oīa q̄ in
eo sunt Hic celi et terre cū sit dn̄s Sextus ē error eoꝝ
q̄ dixerūt deū non per seip̄m gubnare mūdm · ꝫ ꝑ q̄sdaz
ꝑtates sibi subiectas Cont̃ q̄s d̃ Job · xxxiiij · Quem
ꝯstituit aliū super terram aut q̄ posuit sup orbem · q̄
fabricatus est Et ꝯ hos errores d̃ in simbolo Factorez
celi et terre · visibiliū et inuisibilium ·

Quartus articl̄s pertinet ad effectus gr̄e per quam
viuificam̄ a deo scꝫ illō ad rō · iij · iustificati gr̄is

per grãz ipi⁹ dei. Et sub hoc articulo ɔphendunť oĩa
sacmenta eccłie ⁊ quecunq̃ ꝑtinent ad eccłie vnitatẽ et
dona spirit⁹ ⁊ iusticia hoĩm. Et q꞉ de sacmentis eccłie
postea erit agendũ de his interĩ supꝑ sedeam⁹ ⁊ alios
errores ɔtra hunc articulũ exponamus· quoꝝ pmus
est cherinthi ⁊ ebionis ⁊ etiam nazareoꝝ q̃ dixerunt
grãm xp̃i non sufficẽ ad salutẽ nisi aliq̃s circũcisionẽ
et alia mandata legis custodiat. Cõtra q̃s dicit̃ ro·
iij. Arbitram̃ iustificari· hoĩem per fidẽ suis opibus
legis. Scd̃s est error donasticoꝝ q̃ posuerunt grãz xp̃i
solum in affrica remansisse· q꞉ scz totus alius mũdus
coĩcabat ceciliano carthaginensi episcopi q̃z ipi dãp-
nauerunt ⁊ in hoc negabãt eccłie vnitatẽ. Contra q̃s
dicit̃ col· iij· q꞉ in xp̃o ihesu non est gentilis ⁊ iudeus
circũcisio ⁊ pꝛ̃ciũ barbarus ⁊ scita seruus ⁊ liber sed
oĩa ⁊ in omnibꝫ xp̃s. Tercius est error pelagianoꝝ q̃
primo q̃dẽ negauerũt peccatũ originale esse in puul̃
Contra id q̃d apl̃s dicit ro· v· per vnũ hoĩem peccatũ
in mũdũ introiuit Et ĩ psalmo dicit̃ Ecce ĩ iniq̃tatibꝫ
ɔceptus sũ. Scd̃o dicũt q꞉ principiũ boni operis est
hoĩm a seipso sed ɔsũmatio est a deo. Contra illud
q̃d apl̃s dicit philipp· ij. Deus q̃ opatur in nobis et
velle ⁊ ꝑficere in bona voluntate. Tercio dicũt grãz
dari hominibꝫ scd̃m sua merita. Contra id q̃d apl̃s
dicit ro· xj. Si aũt gracia iam ex opibꝫ aliq̃n gracia
non esset grã. Quartus est error origenis qui posuit
oĩes aĩas simul creatas cũ angelis ⁊ p diuersitate
ipoꝝ q̃ ibi egerunt quosdã hoĩes vocari a deo ꝑ grãz
quosdã in infidelitate reliq̃t. Contra q̃d dicit apl̃us
ro· viij. Cum non dũ nati essent aut aliq̃t boni aut
mali egissent dictũ est q꞉ maior ſuiret minori. Q̃nt⁹
est error cathaficoꝝ idest mantani prisce· ⁊ maxille· q̃
dicũt ꝓphas q̃si arrepticios fuisse ⁊ q꞉ non ꝓphetaue-
runt ꝑ spiritũ sanctũ. Cõtra quos dicitur petri· j. Nõ
enim voluntate humane allata est aliq̃n ꝓphecia sed

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

spu scto inspirati locuti sūt scti dei hoies Sextus est error
cerdonis q primo dixit deum legis et pphāz non esse
prem xpi· nec bonū deum esse nec iustū Parrez vo xpi
bonū q etiam manichei secuti sūt legem reprobantis·
Contra qs d' rō. vij· lex qdez sancta et mādatū sctm
et iustum et bonū Et rō·i·d' Quod aūt promisit per
pphas suos in scripturis sanctis de filio suo Septimus
est error eoꝝ q qdam q ad perfectionez vite pertinent·
asserunt esse de ncctate salutis qꝝ qdem fuerunt q se
arrogantissime aplos vocauerūt et nllaz spez putant
hre salutis eos q vtunt' ɔiugibꝫ et ppa possident· alij
vo scz taciani non vescunt' carnibꝫ eosq omnio abho
minant' scdꝫ illud apli timothei· iiij· docentes abstinē
a cibis qs deus creauit ad pcipiendū cū graꝝ actione
fidelibꝫ· Dicūt etiaz q pmissio de aduentu sps sancti
non fuit in aplis ɔpleta s in eis Cont' id qd d' actuū
.ij· Euticiani dicūt hoies nō posse saluari nisi ɔtinue
orent pp̄ter id qd dicit dn̄s luc ·xvi· Oportet sp orare
et non deficere· qd sic accipit' scdꝫ Augustinū vt nllm
diez intmittant circa orandi opa· alij vo possalodenite
vocant' in tm silencio student vt naribꝫ et labijs suis
digitū ponant · Passallos·n· grece dicit' palus. alias
polex et rintos nasus· qdem etiam dixerunt q homo
non pt saluari nisi sp nudis pedibꝫ ambulet· Contra
qs oēs dicit apls Cor·x· Omnia mihi licent sed non
omnia expediunt · Ex q datur intelligi q licet aliq
a sanctis viris assumant' tanq expediēcia. non tn ppt
h opposita reddunt' illicita Octauus est error eoꝝ qui
dicunt ɔsilio opa perfectōis non esse preferenda ɔmūi
vite fideliū sic Iouinianus posuit q virginitas non
prefertur ɔiugio· Contra id qd d' cor· vij· q mrīmoio
iungit virginem suaz bene facit et non iungit melius
facit · Et sicut vigilancius q equauit statū diuitias
possidenciū statui paupertatis ppt xpm assūpte Cont'
quem dicit dn̄s math·xviij· Si vis perfectus esse vade

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

et vende ꝛc̄ · Non9 error est negan ciū liberꝝ arbitrium
dicenciū aīas q̄ sꝫ male create nō posse non peccare · ꝯ
qd̄ dr̄ iohis · ij · Hec scribo vob̄ vt nō peccetis Decim9
error ē priscillianistaꝝ et etiā mathematicoꝝ dicenciū
hoīes ēē fatilibꝫ stellis colligatos ita scꝫ ꝙ eoꝝ opa sꝫ
necessitati astroꝝ sbiecta Conᷓ q̄s dr̄ ierē · x · Signa celi
nolite timē q̄ gentes timent · Xi · est error dicentiū ꝙ
hoīes grāz dei ꝛ caritatez hn̄tes peccare non pn̄t ita ꝙ
asserunt qui aliqn̄ peccant nunq̄ȝ · Conᷓ q̄s dr̄ apoc · ij ·
Caritatez tuaz priscinaz reliq̄sti Memor esto vnde ex-
cideris · Xij · est error eoꝝ q̄ ea q̄ ab ecc̄ia dei vniūsaliter
sunt statuta · dicūt non ēē obſuanda · sicut arriani q̄
dicūt statuta ieiunia non ēē solemniter celebranda ſꝫ
cum q̄s voluerit ieiunet ne videaᷓ ēē sub lege et sicut
exarchochite id est · xiiij · q̄ dicūt · xiiij · luna pasche
esse celebrandum q̄cunq̄ȝ die septimane occurrerit · et
eadem rō est de q̄bꝫcunq̄ȝ ab ecc̄ia statutis · Et contra
omnes errores in simbolo aploꝝ dr̄ Sc̄tam ecclesiam
catholicam sanctoꝝ ꝯmunionez remissioṇez peccatoꝝ
et in simbolo patꝝ dr̄ · Qui locutus est per ꝓph̄tas et
vnaȝ sanctam catholicam et appostolicam ecclesiam ·
Confiteor vnū baptisma in remissionez peccatorum ·
Quintus articulus est de resurrectione mortuorum
de q̄ dr̄ Cor · iij · omnes q̄dem resurgemus Contra
quem etiam sunt plurimi errores · Quoꝝ primus est
error Valentini qui carnis resurrectōz negauit q̄ȝ etiā
pl'es heretici sunt secuti · Contra q̄ȝ dicitur Corint · ij ·
Si cristus predicaᷓ ꝙ resurrexit a mortuis quomodo
q̄dam dicunt in nobis qm̄ resurrectio mortuoꝝ non
est Scd̄s est error ymenei et fileti Contra quos dicit
apl's · ꝙ a veritate exciderunt dicentes resurrectionem
iam factaȝ · vel ꝙ non credebant resurrectionem . nisi
spūalem · vel quia non dicebant alios resurrecturos ·
nisi illos qui cum xpisto resurrexerīt · Tercius est error

qu͡adaz modernoꝝ hereticoꝝ q̇ dicunt resurrectõz futãz
non tñ eorũdem corpoꝝ·ſ₃ aĩc resument q̇dam corpora
celestia Contra q̄ꝫ apl's dicit cor·iij. Oportet corrupti=
bile h̄ induere incorrupcõz·et mortale h̄ induere im=
mortalitatem ·Quartus est error Euticij Patriarche
ↄstantinopoli q̇ posuit ꝙ corpa nr̃a erũt aeri ⁊ vento
silia·vt greg̃·narrat·ix·mor· Contra q̄ꝫ est ꝙ dñs pꝰ
resurrectõz suaz corpus suũ discipulis suis palpandũ
pebuit dicens luc·vlti·Palpate et videte· cum apl's
dicat phili·iij·Qui reformabit corpus humilitatis
nr̃e ↄfigatum corpori claritatis sue Quintus est error
dicenciũ ꝙ corpa hũana in resurrectõe vertenť in spm
Contra q̄s luc·vlt·dᵒ Spũs carnez et ossa non h₃·sic
me videtis hr̃e Sextus ē error corinthi q̇ mille annos
pꝰ resurrectõz in terreno regno xp̄i fabl'ãt futos In q̄bꝫ
hoĩes carnales ventris et libidis voluptatez hẽbunt
Contra quez dicitur Mathei·xxij· In resurrectõe neqꝫ
nubent neqꝫ nubentur Quidam etiaz dixerunt ꝙ post
resurrectionem mortuorum in eodem statu·in q̇ nunc
est mundus manebit· Contra quos dicitur Apoca·
xxij·Vidi celum nouum et terram nouam·Et apl's
dicit ro·iiij·Qꝛ ipsa creatura liberabiť a seruitute cor=
ruptionis in libertatem glorie filiorum dei·Et ↄ̃ hos
omnes errores dicitur .Carnis resurrectionem ·Et in
alio symbolo Expecto resurrectionem mortuoꝝ
Sextus articulus ptinet ad vltimũ effectũ ecclesie
q̇ est remuneratio bonoꝝ et punicio maloꝝ·ſm
illud ps̄ Tu reddis vnicuiqꝫ iuxta opera sua Et circa
hũc etiã multi fuerunt errores·q̇ꝝ primus ē dicenciũ
ꝙ anima moritur cum corpore sicut arabs asserit vel
etiam post modicum interuallum sicut zeno dixit vt
recitatur in libro de ecclesiasticis dogmatibꝫ Contra quez
est qᵒᵈ appl's dicit philippenſ·i·Desiderium habemus
dissolui et esse cum xpisto·et apocalip·vi·Vidi sub

altare dei aīas interfectoꝝ ꝓpter verbū dei Scđs ē error
origenis q̄ posuit demones et hoīes dampnatos iterꝝ
posse purgari et redire in glīam et angelos et hoīes
beatos iterꝝ posse ad mala reduci·qđ est ꝯ auctoritatē
dn̄i Mthi·iiij·Ibunt hi in suppliciū eternū Iusti aūt
in vitā eternā Tercius est error dicenciū oīa premia
iustoꝝ et oēs penas maloꝝ futuras ēē eq̄les·Contra
q̄rtum primū dr̄ infra cor·iiij·Stella differt a stella in
claritate sic et resurrectio mortuorū Contra scđz vero
dr̄ mthi·xxij·Tiro ꝛ sidoni remissius erit ī die iudicij
q̄ꝫ nobis Quartus ē error dicenciū aīas malorū non
statim pᷓ mortē descendere ad infernū·nec aliquas
sanctorum aīas padisum intrare ante diem iudicij.
Contra q̄s dr̄ luc·xvi·Mortuus ē diues et sepultꝰ est
in infernū·cor·v·si terrestris domus nr̄a dissoluat̄ hꝰ
bitacōis domū hēmus non manu factā ꝯseruatā in
celis Quintus error ē dicenciū non ēē ꝑgatoriū aīaꝝ
pᷓ mortē eoꝝ scꝫ q̄ in caritate decedentes aliq̄d ꝑga=
bile hn̄t Contra q̄s ꝑma cor·iij·si q̄s edificauerit suꝑ
fundamētū fidei ꝑ dilectōz opantis lignū fenū stiplā
detrimentū paciet̄·ipe tn̄ saluus erit sic tn̄ q̄si ꝑ ignē
Et contra hos errores dr̄ in simbolo·Vitam eternam
amen·vel Vitam futuri seculi Amen·

ALij vero q̄ septem articulos circa fidem diuitatis
assignant eos sic distinguūt vt ꝑmus de essencie
vnitate·scđus de persona patris·tercius de persona
filij·q̄rtus de ꝑsona sancti spiritus·quintus de effectu
creacōis·sextus de effectu iustificationis·septimus de
effectu remuneracōis in quo ꝯprehendūt resurrectōez
et vitam eternam·Et sic scđm predictorum sex articulorum distinctionem Secundum diuidunt in tres
partes Quintū vero et sextum ꝯpingunt in vnum·ꝛ
fiunt scđm eos septem articuli·nec refert q̄ntum ad
veritatem fidei vel erroꝝ vitacōz q̄liter distinguuntur

NVnc restat ꝯsiderare articłos q̄ ptinēt ad hūa-
nitatē xp̄i. Circa quā etiā qđā sex articłos distig
uunt q̄rum ꝑmus est circa ꝯcepcōez ⁊ natiuitatē xp̄i
scđm ꝙ dicit̄ ysa·vj·et introducit̄ mat·j. Ecce virgo
ꝯcipiet ⁊ pariet filiū ⁊ vocabit̄ nomen eius emanuel
Et circa hunc multi errores fuerūt q̄rum ꝑmus fuit
dicentiū xp̄m esse purū hoīem ⁊ ꝙ non semꝑ fuit sed
a maria virgine sūpsit exordiū. Et iste ē error capo-
cratis ⁊ cherinthi ⁊ ebionis et pauli samosetani et
fortini· ꝯtra q̄s dicitur ro·viij. Ex quibꝫ xp̄m scđm
carnē suꝑ oīa benedictus deus amen. Scđs error est
manicheoꝝ dicentiū ꝙ xp̄s non habuit verū corpus
sed fantasticū· ꝯtra qđ est qđ dn̄s luc̄ vltio reꝑhēdit
errorē discipulorū suoꝝ q̄ ꝯturbati ⁊ ꝑtriti estimabāt
se spiritū vidē. Et math·xiiij. Videntes eū discipuli
supra mare ambulantē turbati sunt dicentes·quia
fantasma erat· ⁊ pretimore clamauerunt quorum
exꝑionē dominus remouet dicens. Habete fiduciaꝫ
ego sum nolite timere. Tercius est error valentini·q̄
dixit xp̄m celeste corpus attulisse nihilꝙ de virgine
assūpsisse sed per illam tanquā per riuū aut fistulaꝫ
siue vlla de illa assumpta carne transisse. Contra qđ
dicitur Gallath·iiij. Misit deus filium factum sub
muliere. Quartus error est Appollinaris· qui dixit
aliquid verbi in carne fuisse conuersū aut transmu-
tatum·non autem carnem de maria carne susceptam
ꝓpter id qđ dicitur iohis primo. Verbum caro factū
est. Per hoc intelligens qđ verbū sit in carne ꝯuersū
Contra qđ statim ibidem subditur. Et habitauit in
nobis·non autē in nostra natura integre habitasset
si fuisset in carne conuersū. Vnde intelligendum est
Verbum caro factum est· idest verbum factum est
homo· Sic enim caro frequenter summitur in scrip-
turis·vt illud ysa·iiij. Videbit omnis caro pariter
quod os deum locutum est. Quintus est error

arrij q̄ posuit xp̄m hūanaꝫ aīaꝫ nō habuisse· ꝫ verbū fuisse loco aīe Contra qḋ dr̄ ioħ· x· Nemo tollet a me aīaꝫ meaꝫ· ꝫ ego pono eam et iteꝝ sumo eam Sextus error est appollinaris q̄ cū predicto testimonio ⁊ alijs ɔuinceret̄ aīaꝫ humanaꝫ xp̄m habuisse· posuit ꝙ xp̄s non habuit intellectū humanum · ꝫ verbum dei fuit ei loco intellectus Contra qḋ est · ꝙ dn̄s se esse hoīem ɔfitet̄ ioħ· vi Queritis me interficere hoīeꝫ q̄ vitatem locutus sum vobis · Non aūt fuisset homo si homo tōli caruisset· Septimus est error Euticetis q̄ posuit in xp̄o vnam naturam ɔpositaꝫ ex diuinitate et hu- maītate· Contra qḋ apl̄s dicit ꝙ cū in forma dei esset formaꝫ serui assumpsit· phil̄ · ij· manifeste distinguēs in eo duas naturas diuinaꝫ et hūanam Octauus est error manotelitaꝝ ponencium in xp̄o vnam sciam et voluntatem Contra qḋ dominus dicit Mathei· xxvj Non sicut ego volo ꝫ sicut tu Vbi manifeste in xp̄o po̿ · alia voluntas humana · alia voluntas diuina· q̄ est ɔmunis patri et filio Nonus est error Nesconij qui posuit xp̄m deum perfectum et hoīem perfectum· et tamen aliam dixit esse personam dei aliam homīs et ꝙ non est facta vnio dei et hominis in vna persona xpisti· sed solum scd̄m gratie inhabitacionem · ita ꝙ negat beatam virginem esse matrem dei· sed eam dic̄ esse matrem hominis xpisti · Contra quod dicitur luce· i· Quod ex te nascet̄ sanctum vocabit̄ filius dei· Decimus error est Carpocratis qui hominem xp̄m de vtroq̄ꝫ parente natum putasse perhibet Contra quod dicit̄ mathei· i· Anteq̄ꝫ ɔuenirent inuenta est in vtero habens de spiritu sancto· Vndecimus est error elindij dicentis . ꝙ postq̄m beata virgo peperat xpistum ex Joseph plures filios genuit · Contra quod dicitur Ezechielis· xxxxiiij· Porta hec clausa erit· et non appe- rietur· et vir non intrabit per eam quoniam dominꝰ

48

deus ingressus est per eā. Et ꝯtra hos omnes errores
in symbolo aploꝝ dicit̄ ꝙ scȝ filius dei conceptus est
de spiritu scto nat⁹ ex maria virgine. Et in symbolo
patrū dicit̄. Qui ꝓpter nos hoies ⁊ ꝓpt̄ nostraȝ salutē
descendit de celis. Et incarnatus est de spiritu sācto
ex maria virgine ⁊ homo factus est.

SEcundus articulus est de passione ⁊ morte xp̄i
qd̓ dn̄s ip̄e p̄dixit dicens. Ecce ascendim⁹ iero-
solimā ⁊ filius hoīs tradet̄ principibꝫ sacerdotum et
ꝯdēpnabunt eū morte· ⁊ tradent eū gentibꝫ ad illu-
dendū et crucifigendū et flagellandū ⁊c̄. Circa hunc
articulum. Primo qdaȝ error est in anicheorū q̄ sicut
xp̄i corpus fantasticū asserunt ita passionē xp̄i non
in veritate sed in fantasia arbitrant̄. Cōtra qd̓ dicit̄
ysa· liij. Vere languores nostros ipse tulit. Et tanq̄
ouis ad occisionem duct⁹ est· qd̓ etiā inducit̄ actuū
viij. Scd̓s error est Galanij· q̄ in xp̄o vnam naturā
posuit sed incorruptibilē ⁊ immortalem. Contra qd̓
dicit̄ prima petri· iij. Cristus semel ꝓ peccatis nostris
mortu⁹ est. Et ꝯtra hos errores ponitur in symbolo
crucifixus mortuus et sepultus.

TErcius articulus est de resurrectione xp̄i · scd̓m
q ip̄e dixit math· x. Tercia die resurget· Et circa
hunc articulū. Primo quidam errauit Cherinthus
asserens xp̄m nō resurrexisse ȝ resurrectuꝝ esse. Cōtra
qd̓ dicit̄ p̄ma cor· xv. Resurrexit tercia die secundū
scripturas. Secund⁹ error est q̄ imponit̄ origeni ꝙ sit
iterū ꝓ salute demonū passurus. Contra qd̓ dicit̄ ro·
vj. Cristus resurgens ex mortuis iam non moritur
mors illi vltra non dn̄abitur. Et contra hos errores
dicitur in symbolo· Tercia die resurrexit a mortuis.

QVartus articulus de descensu ad inferos corpe
iacente in sepulcro· eph· iiij. Descendit p̄mū ad
inferiores partes terre. Vnde in symbolo dicitur de-
scendit ad inferos qd̓ est cōtra quosdā qui posuerūt

ip̄m xp̄m non descendisse p̱ seip̄m ad inferos cum tn̄
petrus dicat actuū·ij·ꝙ non est derelictus in inferno·
QVintus articulus est de ascensione xp̄i in celū q̄
ipse dicit ioħ·ij·Ascendo ad patrem meū et prēꝫ
vr̄m Circa q̄ errant Seluciani q̄ negant saluatorem
in carne sedere ad dexteram dei patris.ꝫ scd̄m ꝙ eum
exuit et in sole posuit Contra q̄d dr̄ mathei·vlt·Dn̄s
q̄dem iħs·p̄ꝗ̄ locutus est eis assumptus est in celum
et sedet a dexteris dei Vnde in Symbolo dr̄·Ascendit
in celum sedet ad dexteram patris
SExtus est articulus de aduentu ad iudiciū de quo
ip̄e dn̄s dicit mathei·xxij·Cum venerit filiꝰ hoīs
in maiestate sua·et omnes angeli cū eo tunc sedebit
in sede maiestatis sue Et petrus dicit actuū·x·Hic ē
qui ɔstitutus est a deo iudex viuoꝝ et mortuoꝝ id est
maloꝝ et bonoꝝ siue eoꝝ q̄ iam mortui sn̄t·et eoꝝ qui
in aduentu xp̄i inuenient·Et circa hoc errant illi de
q̄bꝫ dr̄ petri·iij·Venient in nouissimis diebꝫ in decep-
tione illusores iuxta ꝓprias ɔcupiscencias ābulantes
et dicentes Vbi est nunc promissio et aduentus eiꝰ
Contra q̄s dr̄ iob·xviiij·Fugite a facie gladij·quōꝫ
vltor iniq̄tatibꝫ est gladius Et scitote esse iudicium
Vnde in simbolo dr̄·Inde ventūs est iudicare viuos et
mortuos·Illi aūt qui septeꝫ articulos humanitatis
ponunt distiguunt primum articulum in duos po-
nentes·scꝫ sub alio articulo conceptioneꝫ xp̄i et sub
alio eius natiuitatem
NVnc restat ɔsiderare de ecclesie sacramentis·que
tamen omnia ɔsiderantur sub quarto articulo·
qui ad effectum gratie pertinet·Sed quia spe-
cialem de Sacramentis questionem fecistis de hijs
seorsum agendum est·Est igitur primo sciendum ꝙ
sicut Augustinus dicit in libro de ciuitate dei Sacra
mentum est sacꝝ secretum vel sacri rei signū.fuerunt

aūt in veteri lege q̄daʒ sacramēta id est sacre rei signa
sicut agnus pascalis et alia sacramēta legalia· q̄ q̄dēʒ
solū signabant grām xp̄i non tn̄ eaʒ causabant Vnde
ap̄ls galath·iiij· Vocat ea egena et infirma elemēta·
Egena q̄dēʒ·q͛ grāʒ nō ↄtinebant . Infirma q͛ grām
ↄferre nō poterant Sacramēta vō noue legis ↄtinent
⁊ ↄferūt grām In eis·n·est virtus xp̄i q̄ sub tegumēto
reꝝ visibiliū secrecius opatur salutem vt aug᷒·dicit
Et ideo sacramētis noue legis· Est inuisibilis gratie·
visibilis forma et imaginem generat et causa existit·
sicut ablucio q̄ fit in aq̄ baptismatis repn̄tat interiorē
mūdationem que fit a peccatis per virtutem baptismi

Sunt aūt sacramēta noue legis·vij·scʒ·baptismus
ↄfirmatio ·eucharistia·penitencia·extrēma vnctio·
ordo ⁊ matrimoniū·Quoꝝ prima quinqꝫ ordiant̄ ad
pfectōēʒ vnius hōis in seipō·Alia vō duo ordinantur
ad perfectioneʒ et multiplicacōēʒ tocius ecc̄ie Vita·n·
sp̄ualis ↄfirmat̄ vite corpali · In vita aūt corpali hō
perficit̄·Primo q̄dem per gn̄acōēʒ q͛ nascit̄ in hoc mūdo
Scdō per augmētum quo perducit̄ ad q̄ntitateʒ et vir-
tutem perfectaʒ Tercio q̄ sustentat̄ hōis vita et virt᷒
et hec q̄dem sufficerent si nunq̄ꝫ infirmari ↄtingeret·ſꝫ
q͛ freq̄nter hō infirmat̄ Quarto indiget sanacōe·sic ē
in vita sp̄uali Primo q̄dēʒ indiget hō regn̄acōe que
fit per baptismū ſm illd̄ ioh̄·iij·Nisi q̄s renat᷒ fuerit
ex aq̄ ⁊ sp̄u scō non p̄t intrare regnū dei·Scdō oportʒ
q͛ hō accipit perfectōēʒ virtutem q̄si per q̄ddaʒ sp̄uale
augmentū per sacramētum ↄfirmacōis ad silitudineʒ
aploꝝ q̄s sp̄s sanctus in eos ↄfirmauit Vnde dn̄s eis
dixit luce·vlti· Sedete in ciuitate donec induamini
virtute ex alto Tercio oportet q͛ hō sp̄ualr̄ nutriatur
per eucharistie sacramētū.ſm illud ioh̄·vi. Nisi man-
ducaueritis carnem filij hōis·Quarto oportet q͛ hō
spiritualiter sanet̄·q̄dam per sacramētum pn̄ie ·scdm

illud ps̄· Sana aīam meam deus qꝛ peccaui tibi Spūaliter autē sił et corporaliter per sacramētum extreme vnctionis ꝫm illud iacobi vlt· Infirmať q̄s in vobis Quantū aūt ad om̄ūē ecc̄ie vtilitatē ordinanť duo sacramēta scꝫ ordo et matrimoniū· qꝛ per ordinem ecc̄ie gubernať et multiplicať spiritualiter Per m̄ōnium vero multiplicatur corporaliter·

EST aūt ɔsiderandū qꝛ predicta septem sacramēta q̄dam habent ɔmunia· q̄daꝫ ⁊ propria Conmūe q̄dam est omnibꝫ sacramentis qꝛ ɔferant gr̄aꝫ· Sicut dc̄m est · Et est omnibꝫ ɔmune qꝛ omne sacramentū ɔsistit in verbis et rebꝫ corporalibꝫ · sicut in xp̄o q̄ est sacramentoꝝ actor Est verbum caro factū · sicut caro xpisti sanctificata est · et virtutem sanctificandi habet per verbum sibi vnitum · ita et res sacramentoꝝ sctificantur et vim sanctificandi hn̄t per verba q̄ in eis proferunť Vnde augꝰ dicit sup iohēꝫ Accedit verbū ad elem̄tum et fit sacram̄tū · Vnde verba q̄bꝫ sanctificantur sacram̄ta dicunť forme sacramentoꝝ Tales aūt sanctificate per hꝰmodi verba dicunť sacram̄toꝝ materie· sicut aq̄ est materia baptismi et crisma ɔfirmacōis ⁊c̄ Req̄ritur etiaꝫ in q̄libet sacram̄to persona ministri ɔferēt̄is sacramentū cū intencōe faciendi qđ facit etiaꝫ q̄ꝝ trium si aliq̄d desit· idest si nō sit debita forma verboꝝ si non sit debita materia· si minister sacramenti non intendit ɔferre sacram̄tū non perficitur sacram̄tum Impeditur etiaꝫ effectus sacram̄ti ꝑ culpā recipientis. puta· si fictus accedat ⁊ non corde parato ad suscipiendū sacramentū· talis· n· licet sacram̄tum suscipiat· effectum tn̄ sacram̄ti· idest gr̄am sp̄ūs non recipit · Quia dicitur Sapiencie· i· Spiritus sanctus discipline effugiet fictū Econuerso aūt aliqui nondum receperunt sacramentum· qui tn̄ effectum sacramenti

suscipiunt propter deuocōē quā hn̄t ad sacramētum qd habent in voto siue desiderio

Nunc aūt et q̄dam propria sacramētis q̄bdam Nā quedam hoīm imprimunt caracterē id est spūale q̄ddā signum distinctū a ceteris sicut in sacramento baptismi·in sacramēto ordis et in sacramēto cōfirmacōis Et talia sacramēta nunq̄ iterant̄ sup eandē psonam Nunq̄·n·ille q̄ est baptizatus debet vlterius baptizari nec cōfirmatus iterū cōfirmari·nec ordinatus iterū ordinari·quia caracter q̄ in hm̄odi sacramentis inprimit̄ indebilis est In alijs vero non inprimit̄ caracter suscipienti ea et ideo. et ideo possunt iterari q̄ntum ad psonā suscipientū Non aūt q̄ntū ad materiā Potest eni vnus freq̄ter eucharistiā sumere freq̄ter penitere freq̄ter extremā vnctionē suscipe·freq̄ter mrīoniū cōtrahere·non tm̄ eadem hostia debet freq̄ter cōsecrari·nec idem oleum infirmorū debet freq̄ter benedici Est enim et alia differencia·quia q̄dam sacramenta sūt de nc̄itate salutis sicut baptismus et penitencia que sūt instituta ad purgandū peccata q̄bus non existentibus homo non potest saluari. Alia vero sacramēta non sūt de nc̄itate salutis·quia sine hijs potest homo esse saluus·nisi propter conceptum sacramenti

Visis in cōmuni circa ecclesie sacramēta oportē q̄dā in speciali de singulis dicere. Primo i° circa baptismū sciendū est·quia materia baptismi ē aq̄ vera et naturalis·nec differt vtrū sit calefacta vel frigida. In aquis aūt artificialibus sicut est aqua rosacea·Et alijs hm̄odi baptizari nō pt Forma aūt baptizmi est ista·Ego te baptizo·In nomine patris et filij et spiritus sancti Minister autē hu̇ sacramēti proprius est sacerdos cui ex offitio cōpetit baptizare In articulo tm̄ necessitatis non solum sacerdos vel dyaconus·Sed etiā laycus vel mulier Imo etiā paganus et hereticus potest baptizare·dummodo seruet formā ecclesie et

intendit facẽ qđ facit ecc̃ia. Si vero extra articulum
nc̃citatis aliq̃s a talib᷒ baptizet᷑ recipit q̃dã sac̃mētũ
et nõ debet iterꝫ baptizari nõ tñ recipit gr̃az sac̃menti
qꝛ ficti reputant᷑ vtpote cõtra statũ ecc̃ie. Sac̃mentũ
recipientis· effect᷒ aũt baptismi ẽ remissio culpe ori-
ginalis ⁊ actual̃ ⁊ etiã tot᷒ culpe ⁊ etiã pene ita bap-
tisatis nõ est aliq̃ satisffactio iniũgenda ꝑ pcc̃is p̃te-
ritis ꝫ stati morientes p᷒ baptismũ introducunt᷑ ĩ gl̃az
dei. Vnde effect᷒ baptismi ponit᷑ apcio ianue paradisi
Circa h̃ sac̃mentũ fuẽ aliq̃ errores seleucianorꝫ. Prim᷒
q̃dẽ qꝛ baptismũ ĩ aq̃ non recipiũt ꝫ solũ baptismũ
sp̃uale. Contra q̃s dñs dicit iohis iij· nisi q̃s renat᷒
fuerit ex aqua ⁊ sp̃u sc̃to ⁊c̃. Sc̃d᷒s error fuit donasti-
tarum rebaptisantium eos q̃ sunt a catholicis bap-
tisati. Contra q̃s dicit᷑ eph̃· iiij. Vna fides vnũ bap-
tisma. Est ⁊ ali᷒ error eorꝫ· nam dicũt qꝛ hõ ĩ peccato
existens nõ p̃t baptisare. Cont̃ q̃s dicit᷑ iohis· j. Sup
q̃ videritis spiritũ descendentẽ ⁊ manentẽ sup eũ hic
est q̃ baptisat idest xp̃s. Vnde non nocet hoĩ malus
minister nec in hoc nec in alijs sacramentis qꝛ xp̃us
est bonus q̃ perficit sacramentũ. Quartus est error
pelagianorum q̃ dicunt pueros ꝓpterea baptisari vt
regeneracioni adoptati admittant᷑ ad regnum dei.
De bono ad melius translati non ista renouacõe ab
aliquo malo obligationis veteris absoluti.

Secundũ sacramentũ est ꝯfirmatio cui᷒ mat̃ia est
crisma ꝯfectũ ex oleo qđ significat nitorẽ sc̃ie
et balsamo q̃ significat odorẽ bone fame ꝑ episcopũ
benedicta. Forma aũt h᷒ sac̃menti ⁊ talis. Cõsigno
te signo crucis ⁊ ꝯfirmo te crismate salutis. In noĩe
patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti amen. Minister aũt h᷒
sacramenti est solus episcopus. Nõ enĩ licꝫ sacerdoti
ꝯfirmandos crismate in frõte inungere. Effect᷒ aũt
huius sacramenti est qꝛ in eo datur spiritus sanctus
ad robur sicut datus est ap̃lis in die penthecostes vt

scȝ x̄anus audacter ꝯfiteat̄ nomen xp̄i · ꝛ ideo ꝯfirmā-
dus in fronte inungit̄ in q̄ est sedes verecundie vt scȝ
nomen xp̄i ꝯfiteri non erubescat et precipue crucez eꝰ
q̄ est iudeis scandalū gentibꝫ aūt stulticia Et ꝓpter h̄
etiaȝ signo crucis signatur Circa h̄ aūt sacramentū est
error q̊ꝝdaȝ grecoꝝ dicenciū · ꝙ sacerdos simplex hoc
sacramentū p̄t ꝯferre Contra q̄s dicit̄ actuū · viij · Qꝛ
apl̄i miserunt Petrꝝ et iohannez apl̄os · q̄ inponebāt
manus sup eos q̄ baptizati erant a philippo diacono
et accipiebant spiritum sanctum · Episcopi aūt sunt
in ecclesia loco apostoloꝝ et loco imposicōis manus
datur in ecclesia confirmatio

Tercium sacramētum est eucharistia · cꝰ materia est
panis triticeꝰ et vinū de vite modica aq̄ ꝑmixta
ita ꝙ aqua transeat in vinū · Naȝ aq̄ significat ꝑpl'm
qui incorporatur xp̄o · De alio aūt pane q̄ȝ tritici et de
alio vino q̄ȝ vitis non p̄t hoc confici sacramentum ·
Forma autez hꝰ sacramenti sunt verba xp̄i dicentis ·
Hoc est corpus meū Et Hic est calix sanguinis mei
noui et eterni testamenti q̄ ꝓ vob̄ et pro mł'tis effun-
detur in remissionez peccatoꝝ q̄ sacerdos in ꝑsona xp̄i
loq̄ns hoc ꝯficit sacramentū · Minister aūt hꝰ sacra-
menti est sacerdos · nec aliq̄s alius p̄t ꝯficere corpus
xp̄i Effectus autem huius sacramenti est duplex q̊ꝝ
Primus consistit in ipsa consecratione sacramenti ·
Naȝ virtute predictorum verboꝝ panis conuertitur
in corpus xp̄i et vinum in sanguinem · Ita tamen ꝙ
totus xp̄s ꝯtinetur sub speciebus panis · q̄ remanent
sine subiecto et totus xp̄us sub speciebus vini et sub
q̄libet ꝑte hostie ꝯsecrate · vel vini ꝯsecrati sepatione
facta est totus xp̄s · Alius vero effectus huius sacra-
menti quem in anima digne sumentis facit est adu-
natio hōis ad xp̄m Sicut ipe dicit ioh̄ · vj Qui man-
ducat carnez meaȝ et bibit meū sanguinez in me ma-
net et ego in eo · Et ꝙ per gratiam hō xp̄o incorpat̄

et membris ei9 vnit͛ ↄseq̄ns est q̄ p hoc sacramentū
in sūmentib9 digne grā augeatur. Dic igitur in hoc
sacramento est aliquid qđ est sacramentū tm̄ scʒ ipa
species panis ⁊ vini ⁊ aliquid qđ est res ⁊ sacm̄entū
scʒ corp9 xp̄i verū ⁊ aliquid qđ est res tm̄ scʒ vnitas
corporis xp̄i idest ecclesie quā hoc sacramentū signi-
ficat ⁊ causa. Fuerunt ⁊ circa hoc sacramentū multi
errores q̄rum. Primus est eoꝝ q̄ dicunt q̄ in h̄ sacra-
mento non ē verū corpus xp̄i sed tm̄ significatiue. e9
erroris dicit͛ fuisse causa berengari9. ↄtra qđ dicit͛ ioh̄
vj. Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est
potus. Scđs error ē archodimcaꝝ q̄ offerūt in sacra-
mento panē ⁊ caseū dicentes a p̄mis hoīb9 oblacōēs
de fructib9 t̄re ⁊ oīm fuisse celebratas. Contra qđ est
q̄ dn̄s huius sacramenti institutor panē et vinum
discipulis suis dedit. Tercius est error Carthaficarū
et pepuciatorū q̄ de infantis sanguine quem de toto
eius corpe minutis punctionē vulnerib9 extorquent
quasi eucharistiā suaꝫ ↄficere perhibent͛ miscentes cū
farina panemq̄ inde ↄficientes qđ magis est simile
sacrificijs demonum quaꝫ sacrificijs xp̄i scđm illud
ps̄. Effuderunt sanguinē innocentē q̄ sacrificauerūt
sculptibus chanaan. Quartus est error aquircorum
qui aquam solam in sacrificijs offerunt. Cum tamē
puerbiorū viiij. dicatur. Ex ore sapientis q̄ est xp̄us
bibite viuū qđ miscui vob̄. Quint9 est error opitaꝝ
qui serpentē esse xp̄m estimātes habent vnū colubrū
asuetū canes lingua lambere atq̄ ita ei velut eucha-
ristiam sanctificare. Sextus est error pepucianorū q̄
tm̄ dant mulieribus principatū. vt sacerdocio apud
eos honorent͛. Septimus est error pauperum de lug-
duno q̄ dicunt iustum hoīem posse ↄficere hoc sacra-
mentū. Cōtra quos errores est. q̄ dn̄s apostolis suis
tradidit potestatē hoc sacramentū celebrādi. Vnde
solum illi q̄ quadaꝫ successione ab apl'is acceperunt.

Hanc ptatem pn̄t h̄ sacramentū ꝯficere Octauus est
error q̄rundaꝫ q̄ dicunt̄ adamanij q̄si imitantes nu-
ditatē ade· ita ꝙ mares ⁊ fem̄ie q̄ ꝯueniūt nudi lcões au-
dire nudi orāt sacram̄ta nudi celebrāt· ꝯ̄ q̄s d̄ i· cor· ix·
Omnia honeste et sc̄dꝫ ordinem fiant in vobis·

Quartum est sacramentum pn̄ie c̄ q̄si materia sūt
actus penitentis· q̄ dicunt̄ tres pn̄ie ptes· q̄rum
prima est cordis ꝯtricio ad quaꝫ ptinet vt hō doleat
de peccato ꝯmisso et ꝓponat se de cetero non peccaturū
Sc̄da ps ē oris ꝯfessio· ad quaꝫ ptinet vt peccator oīa
peccata q̄ꝝ memoriaꝫ hꝫ suo sacerdoti ꝯfiteat̄ integra-
liter non diuidens ea diuersis sacerdotib⁹. Tercia ps
est satisfactio pro peccatis sc̄dꝫ arbitriū sacerdotis que
q̄dē precipue fit per ieiuniū orōꝫ ⁊ elimosinā Forma
aūt h̄ sacram̄ti sunt verba absolucōis que sacerdos
profert cum dicit Ego te absoluo ⁊c̄ Minister huius
sacramenti est sacerdos hn̄s auctoritatem absoluendi
vel ordinariaꝫ vel ex ꝯmissione superioris Effectus h̄
sacramenti est absolucio a peccato· Est aūt circa hoc
sacramentum error manacianoꝝ· q̄ dicit hoiem post
baptismum peccantem non posse per pn̄iam veniam
ꝯseq̄· Contra q̄s dicitur apocali· ij· Memor esto vnde
excideris et age pn̄iaꝫ et prima opera fac·

Quintum ē sacram̄tum extreme vnctionis· Cuius
materia ē oleum oliue per episcopum benedictū
Hoc aūt sacramentū non debet dari nisi infirmo q̄i
timet̄ de periculo mortis q̄ debet inungi in locis q̄nq̄
sensum videlꝫ In oculis ꝓpter visum In aurib⁹ ꝓpter
auditū In narib⁹ ꝓpter odoratum· In ore ꝓpt̄ gustū
vel locucōꝫ· q̄daꝫ aūt inungunt In renib⁹ ꝓpt̄ delcacōꝫ
que in reb⁹ viget· Forma aūt h̄ sacramenti est ista
Per istam vnctionem et suaꝫ pijssimaꝫ misericordiaꝫ
indulgeat tibi dominus quicquid deliquisti per visū

et sic in alijs Minister aūt h9 sacram̄ti ē sacerdos·
Effect9 aūt h9 sacramenti est sanatio m̄tis et corpis
Circa hoc sacramentū est error . Eracionitar q̄ fuerūt
suos morientes nouo modo · q̄si redimere per oleum
balsamū et aquaȝ ꝛ inuocationib9 q̄s hebreicis verb
dicunt sup capita cor · qđ est ꝯ formaȝ a iacobo t̄ditaȝ
vt supra dictum est·

Sextum est sacram̄tum ordinis Sunt aūt septem
ordines presbiterat9·dyaconat9 subdyaconat9
acollitatus·ordo·exorciste lectoris et hostiarij Clericat9
autem non est ordo· ȝ q̄dam professio vite sedantium
diuino ministerio Epatus aūt est magis dignitas·
q̄ ordo Materia aūt h9 sacramenti est illud matiale
per c9 traditionē ꝯfertur ordo · sicut psbratus tradit̄
per calic̄ collacoēȝ· et q̄libet ordo tradit̄ p collacoēȝ illi9
rei q̄ precipue pertinet ad ministerium illius ordinis
Forma autem h9 sacramenti est talis Accipe p̄tatem
offerendi sacramentū in ecc̄ia pro viuis et p mortuis
et idem est dicendū de alijs ordinib9· Minister huius
sacramenti est eps q̄ ꝯfert ordines Effectus h9 sacra-
menti est augmentū gr̄e ad hoc vt aliq̄s sit ydoneus
minister xp̄i·Circa hoc sacramentum fuit error Arrij
q̄ dicebat psbrm ab ep̄o non debere discerni

Septimū est sacramentū matrimoniū qđ ē signū
ꝯiunctōis xp̄i et ecc̄ie Causa autem efficiens ma-
trimoniū est mutu9 ꝯsensus p verba de p̄nti exp̄ssus
Est aūt triplex bonum matrimonij· q̄ȝ primum est
proles suscipienda et educanda ad cultū dei· Scđm est
fides quam vnus coniunx debet alteri seruare Terciū
est sacramentum id est indiuisibilitas matrimonij
per h̄ qđ significat indiuisibilem ꝯiunctōȝ xp̄i et ecc̄ie
Est aūt circa h̄ sacramentum multiplex error Prim9
q̄dem dacianoȝ q̄ nupcias dampnant Contra id qđ

dr .i. cor. vij. Mulier non peccat si nubat Scđs est error
Iouiniani q̃ nupcias equit virginitati. de q̃ s̃ dc̃m est.
Tercius est error Nicolaitaꝝ. q̃ indifferenter mutuis
vxoribꝫ vtunť Ferunt autē multi alij heretici turpia
q̃dam dicentes et exercentes Contra illud hebr. vltio
Sit honorabile ꝯnubiũ et thorus immaculatꝰ Hec
autē virtutũ sacramẽtoꝝ xanus perducit ad futurā
gl'iā q̃ ꝯsistit in septem dotibꝫ aĩe ⁊ quatuor corporis
Prima dos aĩe est visio dei ꝑ essenciā. scđ illud ioh.
.iij. Videbimus eũ sicuti est Scđa est ꝯprehensio q̃ sc̃
deum apprehendimus q̃si nr̃ā mercedē prima cor. ix.
Sic currite vt ꝯprehendatis Tercia est fruicio q̃ in deo
delectabimĩ. scđm illud Job. xxij. Tunc s̃ dipotentem
delicijs affluēs Prima aũt dos corpis ē inpassibilitas
scđm illud. i. cor. iij. Oportet corruptibile hoc induere
incorrupcõē Scđa est claritas scđm illud mth. xxviij.
Fulgebunt iusti sicut sol in regno pr̃is eoꝝ. Tercia ē
agilitas. ꝑ quā celeriter adesse poteris vbi velit sap.
.iij. Tanq̃ scintille in harũdineto discurrent. Qrta
est subtilitas per quā poterĩt q̃cunq̃ voluerĩt penetrare.
scđ illđ. i. cor. iij. Seminať corpus aĩale. surget corpus
spirituale Ad quam gloriam nos perducat Pater et
Filius et Spiritus sanctus Amen.